

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA. 410.006.02.2022

Pani
Anna Kukła
Prezes Fundacji LOTTO
im. Haliny Konopackiej
ul. Targowa 25,
03-728 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/012 Wybrane wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa i fundacji tworzonych przez te spółki oraz gospodarka finansowa i realizacja celów statutowych fundacji tworzonych przez te spółki

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja LOTTO im. Haliny Konopackiej w Warszawie ¹ , ul. Targowa 25, 03-728 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Kukła, Prezes Fundacji LOTTO im. Haliny Konopackiej w Warszawie, od 16 października 2019 r. Poprzednio funkcję Prezesa pełnili Pan Łukasz Stajuda od 26 lipca 2016 r. do 30 maja 2018 r. oraz Pani Eliza Dzwonkiewicz od 30 maja 2018 r. do 15 października 2019 r. (akta kontroli tom I str. 78-79, 81-82, 86-87)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powoływanie członków organów Fundacji oraz wykonywanie obowiązków statutowych przez Zarząd i Radę Fundacji. 2. Finansowanie oraz realizacja celów statutowych Fundacji. 3. Prowadzenie gospodarki finansowej Fundacji.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 r. – 31 grudnia 2021 r., z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one istotny wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Renata Szczęch, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LWA/46/2022 z dnia 10 marca 2022 r. oraz upoważnienie nr LWA/109/2022 z dnia 28 czerwca 2022 r. (akta kontroli tom I str. 1)

¹ Dalej: Fundacja

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

W okresie objętym kontrolą, Fundacja realizowała programy, których cele i przedmiot były zgodne z jej celami statutowymi.

Szczegółowe zadania programowe, planowane do realizacji w poszczególnych latach, określały plany rzeczowo-finansowe oraz plany operacyjne, opracowane przez Zarząd Fundacji i zatwierdzone przez Radę Fundacji. Nie stwierdzono nieprawidłowości w działaniach Fundacji, w zakresie sposobu wdrażania i realizacji poszczególnych programów. W wybranych do kontroli sprawach:

- decyzje o uruchomieniu programów podjęte zostały przez Zarząd Fundacji, który w uchwałach w tej sprawie zatwierdzał ich regulamin;
- zawieranie przez Fundację umów dotyczących udzielenia innym podmiotom lub osobom wsparcia finansowego w ramach realizacji programów odbywało się na zasadach określonych w stosownych regulaminach;
- podmioty, które uzyskały wsparcie finansowe wywiązały się z obowiązków umownych dotyczących wykorzystania otrzymanych środków finansowych zgodnie z ich przeznaczeniem oraz przedstawienia wymaganej dokumentacji rozliczeniowej w tym zakresie;
- osiągnięto ustalone w planach operacyjnych rezultaty działań programowych.

Fundacja prawidłowo wywiązywała się z obowiązków dotyczących sporządzania sprawozdań z prowadzonej działalności. Prawidłowo wykorzystywała i rozliczała otrzymywane dotacje celowe. Gospodarka finansowa Fundacji prowadzona była zgodnie ze Statutem, natomiast ewidencja księgową - zgodnie z Polityką Rachunkowości.

Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku kontroli NIK dotyczyły:

- rozbieżności pomiędzy Strategią Fundacji na latach 2017-2020, a planami rzeczowo-finansowymi dotyczącymi lat 2019-2020, z uwagi na fakt ujęcia w przedmiotowych planach trzech filarów aktywności, tj. obszarów działalności programowej Fundacji („Filantropia”, „Niepodległa” i „Edukacja”), nieuwzględnionych w ww. Strategii;
- nieopracowania planu operacyjnego na 2019 r., w którym to dokumencie, zgodnie z ww. Strategią Fundacji, zamieszczany miał być szczegółowy opis wskaźników rezultatów i efektów planowanych do uzyskania w wyniku realizacji poszczególnych programów w danym roku.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizacja celów statutowych, działalność organów oraz gospodarka finansowa Fundacji

1. Organizacja działalności Fundacji

OPIS STANU
FAKTYCZNEGO

Fundacja prowadzi działalność od dnia 28 grudnia 2009 r. Organizacja jej działania określona została w Statucie Fundacji, Regulaminie Rady Fundacji oraz Regulaminie Zarządu Fundacji.

(akta kontroli tom I str. 13-43, 45-51, 67-77)

Zgodnie ze Statutem, Fundacja prowadzi działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych, określoną w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

pożytku publicznego i wolontariacie⁵, na rzecz ogółu społeczności. Działalność ta jest jej wyłączną statutową działalnością. Nadzór nad działalnością Fundacji sprawuje minister właściwy do spraw polityki społecznej. Organami Fundacji są Rada Fundacji, jako organ nadzoru oraz Zarząd Fundacji, jako organ zarządzający. W skład Rady Fundacji wchodzić ma od trzech do dziesięciu członków, w tym przewodniczący oraz jeden wiceprzewodniczący. Członkowie Rady Fundacji, w tym przewodniczący, powoływani mają być przez Fundatora (Totalizator Sportowy Sp. z o.o.⁶) na czas nieokreślony oraz mogą zostać przez niego odwołani w każdym czasie. Rada Fundacji obradować ma na posiedzeniach zgodnie z uchwalonym przez siebie Regulaminem, który określać ma sposób powoływania i skład Rady Fundacji, kompetencje jej członków, organizację pracy Rady oraz sposób podejmowania uchwał. Członkowie Rady nie pobierają wynagrodzenia za udział w jej pracach. W uzasadnionych przypadkach mogą otrzymać zwrot kosztów poniesionych w związku z udziałem w pracach Rady. Zarząd Fundacji liczy od jednego do trzech członków. Powoływany jest przez Fundatora na okres 3-letniej wspólnej kadencji. Fundator wyznacza członka Zarządu uprawnionego do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu oraz ustala zasady i wysokość wynagrodzenia członków Zarządu.

(akta kontroli tom I str. 13-43)

W okresie objętym kontrolą, w skład Rady Fundacji wchodziło jednocześnie czterech członków, w tym jej przewodniczący. Zarząd Spółki w latach 2017-2021 liczył na ogół dwóch członków (z których jeden był Prezesem Zarządu), jedynie w okresie od 18 do 31 stycznia 2018 r. oraz od 15 października 2019 r. do 31 stycznia 2020 r. Zarząd był jednoosobowy. Wszystkie osoby będące członkami Rady i Zarządu Fundacji powołał Zarząd Totalizatora Sportowego, wskazując jednocześnie w dokumencie powołania stanowisko wyznaczone danej osobie.

W czasie przeprowadzania kontroli przez NIK, członkami Rady Fundacji byli członkowie Zarządu Totalizatora, a Prezesem Zarządu Fundacji była osoba zajmująca stanowisko Dyrektora Departamentu Organizacyjnego w tej spółce.

(akta kontroli tom I str. 54-66, 78-87; tom II str. 481)

2. Realizacja projektów

2.1. Określone w Statucie cele Fundacji obejmowały m.in.: podejmowanie i wspieranie działań w zakresie oświaty i edukacji, kultury fizycznej i sportu; propagowanie zdrowego trybu życia, ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej; upowszechnianie i rozwijanie świadomości społeczeństwa na temat profilaktyki uzależnienia od gier pieniężnych i loterii; ochronę środowiska; organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych lub z ich udziałem. Wskazano, że cele te będą realizowane poprzez m.in. inicjowanie i prowadzenie programów i kampanii społecznych i edukacyjnych.

(akta kontroli tom I str. 13-43)

Zakres przedmiotowy działalności programowej Fundacji na lata 2017-2021 ustalony został w Strategii Fundacji na lata 2017-2020 (przyjętej przez Zarząd Fundacji uchwałą z dnia 5 grudnia 2016 r.), a następnie w dokumencie pn. Aktualizacja Strategii Fundacji na lata 2017-2021 (przyjętym uchwałą Zarządu Nr12/12/2020 z dnia 10 grudnia 2020 r.). W Strategii Fundacji na lata 2017-2020 ustalono następujące cztery obszary działalności Fundacji („filary aktywności”): „Sport”, „Kultura”, „Bezpieczna Rozrywka”, „Partnerstwa Społeczne”. W Aktualizacji Strategii Fundacji na lata 2017-2021 zwiększono do siedmiu liczbę obszarów działalności Fundacji, poprzez dodanie filarów: „Filantropia”; „Niepodległa” i „Edukacja”. Uzasadniając decyzję o opracowaniu tego dokumentu, wskazano na brak możliwości

⁵ Dz. U. z 2020, poz. 1057 ze zm., dalej: ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

⁶ Dalej także: Totalizator Sportowy, Totalizator lub Fundator.

przygotowania na tym etapie nowej wieloletniej strategii Fundacji, która będzie mogła być opracowana dopiero po wygaśnięciu ognisk pandemii. Przyjęto również, że strategia Fundacji na kolejne lata działalności powinna być odpowiednio skorelowana z celami Fundatora, zatem konieczne jest, aby wynikała z nowej wieloletniej strategii Totalizatora Sportowego, która ma powstać dopiero w 2021 r.

W obu ww. dokumentach do poszczególnych obszarów (filarów) przypisano cele strategiczne i cele szczegółowe, które mieściły się w celach działalności Fundacji, określonych w Statucie. Wskazano programy (projekty), które miały być realizowane w ramach poszczególnych filarów. Określono zasady organizacji monitorowania oraz oceny rezultatów i efektów prowadzonych działań, wskazując m.in., że szczegółowy opis wskaźników znajduje się w Planie Operacyjnym. Omawiając zasady finansowania działalności, wskazano, że głównym jej źródłem jest Fundator (Totalizator Sportowy Sp. z o.o.), który regularnie przekazuje darowizny pieniężne oraz w ramach możliwości, także darowizny rzeczowe.

Podstawę opracowania ww. dokumentów, wg zapisów w nich zamieszczonych, stanowiły konsultacje z interesariuszami, w tym m.in. z: Ministerstwem Sportu, Ministerstwem Kultury, Ministerstwem Zdrowia, organizacjami pozarządowymi, pracownikami Fundacji, sportowcami biorącymi udział w programach organizowanych przez Fundację oraz z przedstawicielami Fundatora.

(akta kontroli tom I str. 88-133)

Podstawę do podejmowania działań w poszczególnych latach, w ramach realizacji ww. Strategii, stanowiły plany rzeczowo-finansowe oraz plany operacyjne, opracowywane przez Zarząd Fundacji odrębnie na każdy rok i zatwierdzane przez Radę Fundacji.

(akta kontroli tom II str. 72-103, 177-210, 254-284, 484-519, 529; tom III str. 25-76)

W planach operacyjnych, w odniesieniu do poszczególnych programów planowanych do zrealizowania w danym roku, określano m.in.: ich cele, charakterystykę (opis), sposób realizacji, harmonogramy działań. W planach tych określano również planowane do uzyskania rezultaty w wyniku ich realizacji, takie jak: liczba uczestników danego programu; liczba zorganizowanych zajęć sportowych lub spotkań w ramach programu; liczba zrealizowanych projektów; liczba organizacji, którym udzielono wsparcia.

(akta kontroli tom II str. 72-109, 177-210, 254-284, 484-519)

W Fundacji nie opracowano planu operacyjnego na 2019 r.

Prezes Zarządu Fundacji wyjaśniła m.in., że pomimo braku formalnego wyodrębnienia tego planu jako odrębnego dokumentu, kwestie związane z operacyjnym wykonywaniem Strategii w 2019 r. były zawarte we wniosku Zarządu Fundacji do Fundatora o udzielenie dotacji na cele statutowe. We wniosku tym opisano szczegółowo działania, jakie w 2019 r. będą podejmowane przez Fundację, w tym w ramach wyodrębnionych filarów.

(akta kontroli tom II str. 478, 481)

W odniesieniu do ww. wyjaśnień NIK zauważa, że opracowywane w Fundacji plany operacyjne zawierały znacznie szerszy zakres informacji o poszczególnych programach planowanych do realizacji w danym roku, niż informacje zamieszczone w tym zakresie w skierowanym do Totalizatora wniosku o przyznanie darowizny na realizację celów statutowych Fundacji w 2019 r. Wniosek nie zawierał m.in. harmonogramu realizacji zadań w ramach poszczególnych programów, jak i szczegółowego opisu wskaźników rezultatów planowanych do uzyskania w wyniku realizacji poszczególnych programów, które to informacje znajdować się miały w planie operacyjnym, zgodnie ze wskazówkami zamieszczonymi w Strategii Fundacji na lata 2017-2020 (pkt. 4.1. Komunikacja działań Fundacji).

(akta kontroli tom I str. 103; tom II str. 72-109, 177-210, 254-284, 484-519, 523-529)

Zakres przedmiotowy działalności programowej Fundacji, określony w planach rzeczowo-finansowych oraz w planach operacyjnych na lata 2017-2018, obejmujący cztery filary (obszary), a następnie w odniesieniu do 2021 r. - siedem filarów, był zgodny z określonym w Strategii Fundacji na lata 2017-2020, a następnie w Aktualizacji Strategii Fundacji na lata 2017-2021. Zakres działalności programowej Fundacji, wskazany w planach rzeczowo-finansowych na lata 2019-2020 (jak i w planie operacyjnym na 2020 r.), odbiegał natomiast od zakresu tej działalności, określonego w Strategii Fundacji na lata 2017-2020, tj.:

- w planie rzeczowo-finansowym na 2019 r. wyodrębniono sześć filarów (obszarów) działań programowych Fundacji, wśród których były cztery filary uwzględnione w Strategii Fundacji na 2017-2020 oraz dwa dodatkowe filary („Filantropia” i „Niepodległa”), nieujęte w tym dokumencie;
- w planie rzeczowo-finansowym na 2020 r. (jak również w planie operacyjnym dotyczącym tego roku), wyodrębniono siedem filarów działań programowych, wśród których były cztery filary uwzględnione w Strategii Fundacji na 2017-2020 oraz trzy dodatkowe filary („Filantropia”, „Niepodległa” i „Edukacja”) nieujęte w tym dokumencie.

(akta kontroli tom I str. 88-133; tom II str. 72-109, 177-210, 254-284, 489-519; tom III str. 25-76)

Prezes Zarządu Fundacji wyjaśniła, że wyodrębnianie w planach rzeczowo-finansowych dodatkowych filarów wynikało z potrzeby realizacji programów, które ze względu na swoją specyfikę nie wpisywały się w już istniejące filary. W związku z setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości, Fundator postanowił przekazać Fundacji dodatkową darowiznę celową z przeznaczeniem na realizację Programu stypendialnego "100 na 100" im. Haliny Konopackiej i Ignacego Matuszewskiego. Ze względu na specyfikę tego programu (program z zakresu tradycji narodowej - cel dla filaru Kultura, pomoc finansowa dla uzdolnionej młodzieży - cel dla filaru Partnerstwa Społeczne) konieczne było jego wydzielenie i inne - specjalne rozliczenie. Dlatego też został utworzony nowy filar pn. "Niepodległa", który choć nie był bezpośrednio opisany w Strategii, to w najbardziej przejrzysty sposób pozwalał na raportowanie realizacji ww. programu. Z uwagi potrzebę wsparcia finansowego kierowanego do osób fizycznych (co zostało uwzględnione wśród celów statutowych Fundacji), w związku z wpływającymi do Fundacji prośbami od osób w ciężkiej sytuacji zdrowotnej lub życiowej o pomoc finansową, konieczne stało się wydzielenie takiej pomocy od darowizn w ramach programu grantów. Dla potrzeb przejrzystości raportowania, postanowiono ten program oddzielić od innych programów i utworzyć nowy filar "Filantropia". Decyzja ta okazała się bardzo pomocna w kolejnych latach, przy przekazywaniu wsparcia dla placówek służby zdrowia na walkę z pandemią COVID-19 czy pomocy dla ofiar wojny w Ukrainie. W 2020 r. zaplanowany został także nowy program stypendialny dla studentów kierunków technicznych i informatycznych, na który Fundator przewidział przekazanie darowizny celowej. Nowy program nie wpisywał się w założenia filaru „Niepodległa”, w którym realizowany był Program "100 na 100". Dlatego utworzono nowy filar pn. „Edukacja”, który w jasny sposób oddawał cel programu, a także pozwalał na precyzyjne raportowanie jego realizacji i wydatkowania środków. Ostatecznie z uwagi na pandemię COVID-19 realizacja programu stypendialnego rozpoczęła się dopiero w 2021 r.

(akta kontroli tom II str. 3-4)

2.2. W latach 2017-2021 Fundacja zrealizowała łącznie 71 programów, na których realizację wydatkowano ogółem 83 245,5 tys. zł.

W poszczególnych latach ww. okresu, liczba realizowanych programów oraz wydatki poniesione przez Fundację na ten cel kształtowały się następująco: 2017 r. - 10 programów na kwotę 6 857,7 tys. zł; 2018 r. - 10 programów na kwotę 9 685,1 tys. zł; 2019 r. - 17 programów na kwotę 13 052,4 tys. zł; 2020 r. - 17 programów na kwotę 24 529,4 tys. zł. oraz 2021 r. - 17 programów na kwotę 29 529,4 tys. zł.

W ww. okresie Fundacja nie ponosiła wydatków na incydentalną działalność charytatywną lub sponsorską, niezwiązaną z realizowanymi programami.

(akta kontroli tom I str. 134-135, 420-429)

W wyniku kontroli dokumentacji dotyczącej organizacji dwóch programów, pn. „Sportowe Wakacje z Fundacją Lotto” (program z 2020 r. w ramach filaru „Sport”) oraz „Jubileuszowy Program Stypendialny 65 na 65” (program z 2021 r. w ramach filaru „Edukacja”), stwierdzono m.in., że decyzje o ich uruchomieniu podjęte zostały przez Zarząd Fundacji w drodze uchwały. W przedmiotowych uchwałach Zarząd określił m.in. planowaną wielkość wydatków na realizację danego programu oraz zatwierdził jego regulamin. Źródłem finansowania wydatków na realizację pierwszego z tych programów były środki przyznane na ten cel przez Totalizator Sportowy (darowizna w kwocie 5000 tys. zł) oraz Ministerstwo Sportu (dotacja w kwocie 5000 tys. zł), natomiast drugi program finansowany miał być w całości ze środków Totalizatora Sportowego (darowizna w kwocie 1700 tys. zł). W regulaminach opracowanych dla ww. programów określono m.in.: ich cele, podmioty bądź osoby, do których były one adresowane; okres w którym można będzie składać wnioski w sprawie udzielenia wsparcia oraz zasady ich składania i oceny; wysokość wsparcia, która może być przyznana wnioskodawcy w ramach programu; zasady realizacji zadań, na które przyznane ma zostać wsparcie; zasady podpisywania umów z podmiotami (osobami), którym przyznane zostanie wsparcie finansowe oraz zasady dokonywania przez te podmioty (osoby) rozliczeń z tego tytułu. Zgodnie z regulaminami, przedmiotem programu „Sportowe Wakacje z Fundacją Lotto” miało być przyznawanie wsparcia finansowego na organizację obozów sportowych dla dzieci i młodzieży, w zakresie dofinansowania wydatków na transport, wyżywienie, zakwaterowanie i ubezpieczenie uczestników obozów, natomiast przedmiotem „Jubileuszowego Programu Stypendialnego 65 na 65” - udzielanie wsparcia finansowego studentom, którzy posiadają udokumentowane osiągnięcia w określonych w regulaminie dziedzinach, w formie stypendium przyznawanego na okres od października 2021 r. do września 2022 r. Powyższe programy ujęte zostały w planach operacyjnych oraz w planach rzeczowo-finansowych Fundacji na lata 2020-2021. Wsparcie udzielane na ich podstawie wpisywało się w cele statutowe Fundacji, dotyczące: podejmowania i wspierania działań w zakresie kultury fizycznej i sportu; podejmowania i wspierania działań służących rozwojowi indywidualnemu oraz podnoszeniu poziomu wiedzy i życia; wspierania osób szczególnie uzdolnionych, niemogących realizować swoich przedsięwzięć, z uwagi na niedostatek środków finansowych.

(akta kontroli tom I str. 14-15; tom II str. 227-229, 278-279; tom III str. 56, 69, 137-161, 178-193, 559)

Uzyskane przez Fundację rezultaty w wyniku realizacji poszczególnych programów oraz informacje, dotyczące wydatków poniesionych na ten cel, prezentowane były w sprawozdaniach z działalności za poszczególne lata. Przykładowo, zgodnie z ww. sprawozdaniem:

- w wyniku realizacji w 2017 r. „Programu Mini Grantów” (wchodzącego w skład filaru „Partnerstwa Społeczne”) Fundacja zawarła 64 umowy na udzielenie wsparcia finansowego na rzecz realizacji różnego rodzaju projektów, tj. o 28% więcej, niż minimalna liczba takich projektów wskazana w planie operacyjnym na ten rok (50). Łączna wartość darowizn przekazanych na realizację tych projektów wyniosła 1663,1 tys. zł;

- w wyniku realizacji w 2017 r. Programu „Solidarni Współcześnie – kultura, historia, literatura” (wchodzącego w skład filaru „Kultura”) Fundacja zawarła 28 umów na udzielenie wsparcia finansowego na rzecz realizacji różnego rodzaju projektów z tego obszaru, tj. o 180% więcej, niż minimalna liczba takich projektów wskazana w planie operacyjnym na ten rok (10). Łącznie wartość darowizn przekazanych na realizację tych projektów wyniosła 875,5 tys. zł;
- w wyniku realizacji w 2020 r. Programu „Sportowe Wakacje z Fundacją Lotto” (wchodzącego w skład filaru „Sport”) w 347 obozach sportowych, na których organizację przyznano dofinansowanie, udział wzięło 11 241 dzieci i młodzieży, tj. o 19,6% więcej, niż minimalna liczba takich osób wskazana w planie operacyjnym na ten rok (9400). Łączna wartość przekazanego dofinansowania na organizację obozów sportowych wyniosła 8566,0 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 42-70, 104-175, 209, 211-247; tom III str. 50)

2.3. W wyniku kontroli dokumentacji wybranych dziesięciu umów, zawartych przez Fundację w latach 2017-2021, których przedmiotem było udzielenie przez tę jednostkę wsparcia finansowego innym podmiotom lub osobom w kwocie ogółem 950 tys. zł stwierdzono, że zostały one zawarte w ramach realizacji następujących programów Fundacji:

- umowa z dnia 14 września 2017 r., dotycząca przyznania Instytutowi Medycznemu w Szczecinie dofinansowania w kwocie 350 tys. zł z przeznaczeniem na zakup wyposażenia dla Szpitala Rehabilitacyjnego – Program „Mini Grantów” z 2017 r., wchodzący w skład filaru „Partnerstwa Społeczne”;
- umowa z dnia 28 grudnia 2017 r., dotycząca przyznania Parafii Rzymskokatolickiej w Stargardzie dofinansowania w kwocie 300 tys. zł z przeznaczeniem na realizację remontu zabytkowej organistówki z XV wieku – Program pn. „Dziedzictwo narodowe” z 2017 r., wchodzący w skład filaru „Kultura”;
- umowa z dnia 26 kwietnia 2019 r., dotycząca przyznania Narodowemu Centrum Kultury dofinansowania w kwocie 270 tys. zł z przeznaczeniem na organizację koncertu w ramach realizacji przez tę jednostkę projektu pn. „11 rocznica wstąpienia Polski do Unii Europejskiej” - Program pn. „Dziedzictwo Narodowe – kultura, historia, literatura, zabytki w liczbach” z 2019 r., wchodzący w skład filaru „Kultura”;
- umowa z dnia 21 października 2020 r., dotycząca przyznania spółce z o.o. darowizny w kwocie 40 tys. zł z przeznaczeniem na sfinansowanie części wydatków związanych z organizacją obozu piłkarskiego dla dzieci i młodzieży – Program pn. „Sportowe Wakacje z Fundacją Lotto” z 2020 r., wchodzący w skład filaru „Sport”;
- umowy z dnia 18 października 2021 r., dotyczące przyznania sześciu studentom stypendiów w wysokości po 1,5 tys. zł miesięcznie na okres od października 2021 r. do września 2022 r. – Program pn. „Jubileuszowy Program Stypendialny 65 na 65” z 2021 r., wchodzący w skład filaru „Edukacja”.

We wszystkich tych przypadkach, rozpatrzenie złożonych do Fundacji wniosków o przyznanie dofinansowania, jak i zawarcie umów nastąpiło w oparciu o zasady postępowania określone w stosownych regulaminach. W przypadku wskazanych wyżej trzech umów zawartych w 2017 r. i 2019 r. był to Regulamin przyznawania wsparcia (w wersji obowiązującej odpowiednio: w 2017 r. i 2019 r.;, w przypadku ww. umowy zawartej w 2020 r. - Regulamin konkursu „Sportowe Wakacje z Fundacją LOTTO”, a w przypadku sześciu umów o przyznanie stypendiów zawartych w 2021 r. – Regulamin „Jubileuszowego Programu Stypendialnego 65 na 65”. We wszystkich

umowach o przyznaniu wsparcia(dofinansowania/darowizny), zamieszczone zostały postanowienia obligujące beneficjentów do:

- przedstawienia dokumentacji rozliczeniowej, dotyczącej sposobu wykorzystania otrzymanych środków, w formie sprawozdania merytorycznego i finansowego, sporządzonego wg wzoru określonego przez Fundację;
- dokonania zwrotu przekazanych środków w określonych w umowach sytuacjach, tj. m.in. środków niewykorzystanych lub wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, bądź procedurami postępowania określonymi w umowie.

W umowach z lat 2017-2020, dotyczących przyznania wsparcia na realizację określonych Projektów, Fundacja zastrzegła sobie możliwość przeprowadzenia kontroli sposobu ich realizacji oraz wydatkowania przekazanych środków.

W przypadku czterech umów, zawartych w latach 2017-2020, beneficjenci przedstawili wymagane sprawozdania z realizacji dofinansowanych ze środków Fundacji projektów, z których wynika, iż środki te zostały prawidłowo wykorzystane.

W przypadku pozostałych sześciu umów z 2021 r., dotyczących przyznania stypendiów dla studentów, termin na przedstawienie sprawozdań upływa 31 października 2022 r.

(akta kontroli tom II str. 285-477; tom III str. 89-95, 115-120, 142-147, 181-189)

2.4. W okresie objętym kontrolą, Fundacja sporządzała sprawozdania ze swojej działalności zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji⁷.

Sprawozdania z działalności Fundacji za lata 2017-2020 zostały przesłane do ministra właściwego ds. polityki społecznej oraz zamieszczone na stronie internetowej Fundacji w ustawowym terminie. Sprawozdanie z działalności Fundacji za 2021 r., do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK (20 lipca 2022 r.), nie zostało jeszcze przyjęte przez Zarząd Fundacji.

(akta kontroli tom I str. 435; tom II str. 42-70, 104-252)

W dokumentacji Fundacji nie było protokołów lub wystąpień Rady Fundacji z kontroli działalności Zarządu.

Prezes Zarządu Fundacji wyjaśniła m.in., że Rada Fundacji realizuje swoje zadania nadzorcze i kontrolne nad działalnością Fundacji w zakresie funkcjonalnym, a nie instytucjonalnym. Kontrola w tym zakresie realizowana była w szczególności przez sprawowanie bieżącego nadzoru nad mechanizmem weryfikacji kwartalnych i zatwierdzania rocznych sprawozdań z działalności Fundacji, sporządzanych przez Zarząd Fundacji. Rada Fundacji na każdym posiedzeniu dokonuje analizy i omawia z Zarządem Fundacji informacje nt. statusu realizowanych projektów, bieżącego wykonania planu rzeczowo-finansowego oraz planowanych działań.

(akta kontroli tom II str. 1-2, 478, 481-482)

3. Prowadzenie gospodarki finansowej

3.1. Wg sprawozdań finansowych, przychody Fundacji w okresie objętym kontrolą, kształtowały się następująco (z uwzględnieniem przychodów z tytułu otrzymanych darowizn rzeczowych): 2017 r. – 6184,6 tys. zł; 2018 r. – 13 556,6 tys. zł; 2019 r. – 13 610,5 tys. zł; 2020 r. – 38 043,8 tys. zł; 2021 r. – 43 188,5 tys. zł. Głównym źródłem przychodów w tym okresie były darowizny pieniężne i rzeczowe przekazane przez Fundatora w wysokości ogółem 95 106,4 tys. zł. W poszczególnych latach wysokość przychodów z tego tytułu (oraz ich udział w przychodach ogółem) kształtowała się następująco: 2017 r. - 5240,0 tys. zł (84,7%); 2018 r. - 12 650,0 tys. zł (93,3%); 2019 r. – 12 650 tys. zł (92,9%); 2020 r. – 32 458,5 tys. zł (85,3%); 2021 r. – 32 108,0 tys. zł (74,3%). Przychody Fundacji z tytułu darowizn pieniężnych

⁷ Dz. U. z 2020., poz. 36;

od Totalizatora Sportowego wyniosły w ww. okresie ogółem 92 850,0 tys. zł (2017 r. – 5200,0 tys. zł; lata 2018-2019 – po 12 650,0 zł; 2020 r. – 30 350,0 tys. zł; 2021 r. – 32 000,0 tys. zł), natomiast przychody z tytułu darowizn rzeczowych Totalizatora – 2256,5 tys. zł (2017 r. – 40,0 tys. zł; lata 2018-2019 – 0 zł; 2020 r. – 2108,5 tys. zł; 2021 r. – 108,0 tys. zł).

(akta kontroli tom III str. 1, 3, 198-282)

W skład darowizn rzeczowych przekazanych Fundacji przez Totalizator Sportowy wchodziły m.in. następujące składniki majątkowe;

- w 2017 r. – trzy konie o łącznej wartości 32 tys. zł (przyznane z przeznaczeniem dla jednego ze stowarzyszeń korzystających z wsparcia Fundacji) oraz znak słowno-graficzny o wartości 8 tys. zł;
- w 2020 r. – samochody (93 szt.) o łącznej wartości 2095,0 tys. zł (przyznane głównie z przeznaczeniem dla jednostek służby zdrowia), sprzęt komputerowy (8 szt.) o łącznej wartości 2,4 tys. zł, sprzęt innego rodzaju (kamery, tablety, odtwarzacze, telewizor, aparaty, kosze piknikowe) o łącznej wartości 11,1 tys. zł;
- w 2021 r. – samochody (4 szt.) o łącznej wartości 105,4 tys. zł oraz kserokopiarki (3 szt.) o łącznej wartości 2,6 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 66, 233; tom III str. 3, 257)

W celu pozyskania od Fundatora darowizn na realizację celów statutowych, Zarząd kierował stosowne wnioski do Totalizatora Sportowego, w których określał wysokość potrzebnej kwoty. We wnioskach tych zamieszczone były m.in. informacje dotyczące zakresu zadań programowych planowanych do realizacji w danym roku przy udziale środków darowizny oraz planowanych kosztów programowych ogółem i w podziale na poszczególne filary.

(akta kontroli tom III str. 77-80, 83-88, 99-105, 121-133)

Wysokość darowizn przyznanych pierwotnie Fundacji przez Totalizator Sportowy na realizację zadań statutowych wyniosła w latach objętych kontrolą 60 296,2 tys. zł i w poszczególnych latach kształtowała się następująco: 2017 r. – 4000 tys. zł; 2018 r. – 11 000 tys. zł; 2019 r. – 19 996,2 tys. zł; 2020 r. – 12 650 tys. zł; 2021 r. – 12650 tys. zł. Przedmiotowe darowizny przekazywane były na podstawie umów darowizny zawieranych pomiędzy Totalizatorem Sportowym a Fundacją.

(akta kontroli tom III str. 81-82, 96-98, 112-114, 134-136, 175-177)

W sytuacji pojawienia się dodatkowych potrzeb w trakcie danego roku, z uwagi na zamiar uruchomienia dodatkowych programów lub dodatkowych działań w ramach uruchomionych programów, Fundacja składała do Totalizatora Sportowego odrębne wnioski o przyznanie dodatkowych środków. Przykładowo:

- pismem z 19 czerwca 2020 r. Prezes Zarządu Fundacji zwróciła się do Zarządu Totalizatora Sportowego z prośbą o udzielenie dodatkowe wsparcia finansowego w kwocie 5000 tys. zł z przeznaczeniem na realizację programu „Sportowe Wakacje z Fundacją LOTTO”. Uzasadniając tę prośbę wskazała, że Fundacja będzie ubiegała się o realizację, jako operator krajowy, ogólnopolskiego programu pn. „Sportowe Wakacje +” ogłoszonego przez Ministerstwo Sportu oraz, że jednym z warunków udziału w tym programie jest posiadanie wkładu własnego w wysokości 5 000 tys. zł.;
- pismem z dnia 2 marca 2021 r. Zarząd Fundacji zwrócił się do Zarządu Totalizatora Sportowego z wnioskiem o przekazanie tej jednostce dodatkowej darowizny w kwocie 1700 tys. zł z przeznaczeniem na realizację programu stypendialnego dla uzdolnionej młodzieży. Uzasadniając ten wniosek wskazano, że przedmiotowy program zakłada objęcie wsparciem finansowym w formie

stypendium 65 studentów oraz, że jego realizacja powiązana jest z faktem obchodzenia przez Totalizator Sportowy w 2021 r. 65 rocznicy powstania.

W obu ww. przypadkach, Zarząd i Rada Nadzorcza Totalizatora Sportowego wyraziły zgodę na przekazanie wnioskowanych darowizn na rzecz Fundacji.

(akta kontroli tom II str. 66, 132; tom III str. 137-161, 178-193)

Kolejnym, co do wielkości, źródłem przychodów Fundacji w latach 2017-2021 były dotacje celowe w wysokości ogółem 18 942,8 tys. zł. W poszczególnych latach wysokość przychodów z tego tytułu oraz ich udział w przychodach Fundacji ogółem wynosiły odpowiednio: 800,0 tys. zł (12,9%); 800,0 tys. zł (5,9%), 800,0 tys. zł (5,9%), 5515,0 tys. zł (14,5%); 11 027,8 tys. zł (25,5%).

(akta kontroli tom I str. 136; tom III str. 1, 198-282)

Fundacja otrzymała ww. dotacje na podstawie 11 umów (zawartych z kolejnymi ministrami właściwymi do spraw sportu i kultury fizycznej⁸), których przedmiotem było zlecenie Fundacji realizacji różnego rodzaju zadań publicznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży oraz promocja aktywności fizycznej. Na podstawie ww. umów, Fundacja otrzymała dotacje celowe w łącznej kwocie 19 600 tys. zł, z których wykorzystano 18 942,8 tys. zł. Pozostałą niewykorzystaną kwotę, tj. 675,2 tys. zł, Fundacja zwróciła. Przedmiotowe dotacje celowe Fundacja wykorzystywała przy realizacji zadań w ramach następujących Programów, wchodzących w skład filaru „Sport”:

- „Kumulacja aktywności” (kolejne edycje w latach 2017-2021),
- „Festiwal sportu dla dzieci Wannado” (w 2018 r.),
- „Sportowe Wakacje z Fundacją Lotto” (kolejne edycje w latach 2020-2021).

(akta kontroli tom I str. 136 – 418; tom II str. 482)

W wyniku badania przez NIK realizacji jednej (niżej wskazanej) z 11 ww. umów stwierdzono, że Fundacja prawidłowo wywiązała się z jej postanowień dotyczących: sposobu realizacji zadania objętego dofinansowaniem, celowego wykorzystania dotacji oraz przedstawienia dokumentacji rozliczeniowej. Ze sporządzonej przez Fundację dokumentacji rozliczeniowej, dotyczącej umowy z 5 października 2021 r., zawartej z Ministrem Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, na podstawie której przyznano Fundacji dofinansowanie w formie dotacji celowej w kwocie 700 tys. zł, na realizację zadania pn. „Kumulacja Aktywności 9. Edycja 2021” wynika m.in., że:

- zadanie, którego dotyczyła umowa, zostało zrealizowane przez Fundację w okresie w niej wskazanym (1 maja - 31 grudnia 2021 r.);
- całość kwoty przyznanej dotacji celowej została wykorzystana terminowo oraz zgodnie z przeznaczeniem (ze środków tych sfinansowano wyłącznie wydatki bezpośrednie Fundacji z tytułu zapłaty za obsługę instruktorską);
- Fundacja wywiązała się z obowiązku zapewnienia w finansowaniu tego zadania udziału innych środków niż dotacja celowa, w wysokości co najmniej 263,0 tys. zł - faktyczna wysokość kosztów poniesionych przez Fundację z tytułu realizacji tego zadania, z wyłączeniem kosztów sfinansowanych ze środków dotacji celowej, wyniosła ogółem 298,6 tys. zł, co wynikało z poniesienia przez Fundację wyższych niż planowano kosztów bezpośrednich (o kwotę 16,8 tys. zł) oraz kosztów pośrednich (o kwotę 18,8 tys. zł);
- w zajęciach sportowych, zorganizowanych i przeprowadzonych w ramach realizacji umowy na terenie 54 miejscowości we wszystkich województwach, uczestniczyło ogółem 1510 dzieci i młodzieży w wieku 11-15 lat (tj. o 16,2% więcej niż planowano – 1300);

⁸ Pięć z tych umów podpisane zostało przez Fundację z Ministrem Sportu i Turystyki (umowy z lat 2017-2019), trzy - z Ministrem Sportu (umowy z 2020 r.), a pozostałe trzy - z Ministrem Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu (umowy z 2021 r.).

- dokumentacja sprawozdawcza i rozliczeniowa z wykonania zadania pod względem merytorycznym i rzeczowo-finansowym (sporządzona wg wzoru określonego w umowie) została przez Fundację przekazana do Ministerstwa Sportu i Turystyki w dniu 7 stycznia 2022 r., tj. przed upływem wyznaczonego terminu (30 dni od daty zakończenia zadania określonego w umowie).

Pismem z dnia 1 lutego 2022 r., Ministerstwo Sportu i Turystyki poinformowało Fundację, że przedstawione przez nią rozliczenie dotacji celowej przyznanej na podstawie ww. umowy, zostało przyjęte zarówno w zakresie rzeczowym, jak i finansowym.

(akta kontroli tom I str. 335-418)

Pozostałymi źródłami przychodów były:

- darowizny z innych źródeł w wysokości ogółem 105,3 tys. zł (w tym w: 2017 r. - 100,5 tys. zł; 2018 r. - 1,3 tys. zł; latach 2019-2020 - 0,0 tys. zł; 2021 r. - 3,5 tys. zł);
- przychody finansowe z tytułu odsetek w wysokości ogółem 401,5 tys. zł (2017 r. - 44,0 tys. zł; 2018 r. - 104,6 tys. zł; 2019 r. - 145,1 tys. zł; 2020 r. - 65,0 tys. zł; 2021 r. - 42,8 tys. zł);
- pozostałe przychody operacyjne w wysokości ogółem 27,7 tys. zł (2017 r. - 0,0 tys. zł; 2018 r. - 0,7 tys. zł; 2019 r. - 15,2 tys. zł; 2020 r. - 5,3 tys. zł; 2021 r. - 6,5 tys. zł).

Fundacja w ww. okresie nie uzyskiwała przychodów z tytułu działalności gospodarczej.

(akta kontroli tom III str. 1, 198-282)

3.2. Zgodnie ze sprawozdaniami finansowymi, koszty działalności Fundacji, w okresie objętym kontrolą, kształtowały się następująco: 2017 r. – 7771,7 tys. zł; 2018 r. – 10 593,7 tys. zł; 2019 r. – 13 538,3 tys. zł; 2020 r. – 24 778,7 tys. zł; 2021 r. – 29 387,7 tys. zł, z czego:

- koszty działalności statutowej/programowej (oraz ich udział w kosztach ogółem) wynosiły: 2017 r. – 6857,7 tys. zł (88,2%); 2018 r. – 9685,1 tys. zł (91,4%); 2019 r. – 13 052,4 tys. zł (96,4%); 2020 r. – 24 529,4 tys. zł (99,0%); 2021 r. – 29 120,9 tys. zł (99,1%);
- koszty ogólnego zarządu (oraz ich udział w kosztach ogółem) wynosiły: 2017 r. – 251,5 tys. zł (3,2%); 2018 r. – 835,5 tys. zł (7,9%); 2019 r. – 434,8 tys. zł (3,2%); 2020 r. – 249,1 tys. zł (1,0%); 2021 r. – 256,7 tys. zł (0,9%);
- pozostałe koszty finansowe i operacyjne (oraz ich udział w kosztach ogółem) wynosiły: 2017 r. – 662,5 tys. zł (8,5%); 2018 r. – 73,1 tys. zł (0,7%); 2019 r. – 5,1 tys. zł (0,4%); 2020 r. – 0,2 tys. zł (0,0%); 2021 r. – 10,1 tys. zł (0,0%).

(akta kontroli tom III str. 1, 25-88, 198-282, 294-295)

W Polityce Rachunkowości, przyjętej przez Zarząd Fundacji uchwałą Nr 18/12/2020 z dnia 28 grudnia 2020 r. (z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2020 r.), wskazano, że za koszty statutowe uważa się koszty związane z realizacją danego projektu, którego cele są zgodne ze statutowymi celami Fundacji. Kosztami takimi mogą być:

- koszty bezpośrednio przypisane do projektów obejmujące m.in.: zużycie materiałów wykorzystanych bezpośrednio do realizacji projektów; przekazane darowizny oraz dofinansowania na konkretny cel; koszty wynagrodzeń osobowych, narzutów na wynagrodzenia oraz podróży służbowych pracowników koordynujących projekty; odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych wykorzystywanych wyłącznie do realizacji konkretnych projektów;

- koszty pośrednie alokowane do projektu wg ustalonych na danych rok obrotowy paramentów, uwzględniających związek przyczynowo skutkowy poniesionych kosztów z realizowanym projektem, w tym m.in. koszty wynagrodzeń pracowników, których obowiązkiem jest m.in. nadzór nad realizacją działań statutowych (wskazano, że katalog rodzajowy kosztów podlegających rozliczeniu na projekty oraz kryteria podziału ustala zarząd Fundacji).

Określono również, że za koszty administracyjne uważa się koszty, które nie zostały zakwalifikowane jako koszty statutowe. Są to koszty ponoszone przez Fundację nawet, gdy nie realizuje ona żadnych działań statutowych, obejmujące m.in.: wynagrodzenia zarządu wraz z narzutami; wynagrodzenia osób zajmujących się obsługą biura wraz z narzutami; obsługę księgową i kadrowo płacową; usługi informatyczne; czynsz za pomieszczenia biurowe; opłaty bankowe, odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, z wyjątkiem wykorzystywanych wyłącznie do realizacji konkretnych projektów.

(akta kontroli tom III str. 13-14, 296-298)

W planach rzeczowo-finansowych Fundacji oraz w planach operacyjnych dotyczących poszczególnych lat z okresu 2017-2021 określano:

- wielkość środków finansowych pozostających w dyspozycji Fundacji wg stanu na początek roku;
- wielkość planowanych przychodów z poszczególnych źródeł (tj. w szczególności z tytułu darowizn Fundatora oraz dotacji ministra właściwego ds. sportu);
- wielkość planowanych tzw. kosztów programowych ogółem i w podziale na poszczególne filary i programy planowane do realizacji w ramach poszczególnych filarów, z uwzględnieniem części planowanych kosztów organizacyjno-administracyjnych przypisanych do poszczególnych filarów, jako tzw. „koszty wspólne”;
- wielkość planowanych kosztów organizacyjno-administracyjnych (od 2020 r. tzw. „kosztów ogólnego zarządu”) ogółem i w podziale na poszczególne rodzaje kosztów, w której to pozycji uwzględniano koszty nieprzypisane do kosztów działalności programowej.

(akta kontroli tom III str. 25-76)

Zasady podziału kosztów organizacyjno-administracyjnych na poszczególne filary działalności programowej oraz na koszty działalności organizacyjno-administracyjnej (a następnie koszty ogólnego zarządu) określał Zarząd Fundacji w stosownych uchwałach. Wskazywano w nich udział procentowy poszczególnych rodzajów kosztów (w tym kosztów z tytułu wynagrodzeń poszczególnych pracowników i członków Zarządu Fundacji) podlegający przypisaniu do poszczególnych filarów działalności programowej Fundacji (jako koszty wspólne) oraz do kosztów organizacyjno-administracyjnych.

(akta kontroli tom III str. 25-76)

Uzasadniając w planach operacyjnych na lata 2017-2018, zakwalifikowanie części kosztów organizacyjno-administracyjnych do kosztów realizacji programów jako tzw. „koszty wspólne”, wskazano, że postępowanie takie jest wynikiem realizacji rekomendacji biegłych rewidentów, badających sprawozdania finansowe Fundacji z lat poprzednich. Zgodnie z tymi rekomendacjami, w pozycji „koszty organizacyjno-administracyjne” zostały uwzględnione tylko koszty o charakterze ogólnofundacyjnym albo administracyjnym. Pozostałe koszty, które można było przypisać do działań merytorycznych Fundacji, zostały uwzględnione w pozycji koszty programowe.

Zgodnie z danymi podanymi w ww. planach, wysokość kosztów organizacyjno-administracyjnych przypisanych do kosztów programowych oraz udział procentowy tych kosztów w ogólnej kwocie kosztów organizacyjno-administracyjnych planowanych do poniesienia w danym roku kształtowały się następująco:

- 2017 r. – 1194,3 tys. zł, co stanowiło 65,5% łącznej kwoty zaplanowanych na ten rok kosztów organizacyjno-administracyjnych (1823,5 tys. zł);
- 2018 r. – 923,8 tys. zł, co stanowiło 37,1% łącznej kwoty zaplanowanych na ten rok kosztów organizacyjno-administracyjnych (2490,5 tys. zł);
- 2019 r. – 1 080,0 tys. zł, co stanowiło 31,0% łącznej kwoty zaplanowanych na ten rok kosztów organizacyjno-administracyjnych (3480,7 tys. zł);
- 2020 r. i 2021 r. – po 950,0 tys. zł, co stanowiło 59,4% łącznej kwoty zaplanowanych na te lata kosztów organizacyjno-administracyjnych (po 1600,0 tys. zł).

Wysokość pozostałych kosztów organizacyjno-administracyjnych, nieprzypisanych do kosztów programowych, (oraz udział tych kosztów w ogólnej kwocie kosztów organizacyjno-administracyjnych planowanych do poniesienia w danym roku) kształtowały się następująco: 2017 r. – 629,2 tys. zł (34,5%); 2018 r. – 1566,7 tys. zł (62,9%); 2019 r. – 2400,7 tys. zł (69,0%); 2020 i 2021 r. – po 650,0 tys. zł (40,6%).

Istotny wpływ na wysokość zaplanowanych kosztów tego rodzaju w latach 2018- 2019 miała rezerwa kosztów w kwocie 600 tys. zł, która utworzona została na poczet ewentualnych przyszłych dopłat do składek odprowadzanych do ZUS.

Udział całości zaplanowanych kosztów organizacyjno-administracyjnych w ogólnych planowanych kosztach Fundacji kształtował się w tym okresie następująco: 2017 r. – 23,7%; 2018 r. – 18,2%; 2019 r. – 20,4%; 2020 r. – 4,8%; 2021 r. – 3,4%, z czego udział pozostałych planowanych kosztów organizacyjno-administracyjnych nieprzypisanych do kosztów programowych, w planowanych kosztach ogółem wynosił odpowiednio: 8,2%; 11,5%; 14,1%; 1,9%; 1,4%.

(akta kontroli tom II str. 72-103, 177-210, 254-284, 489-519, 529; tom III str. 25-75)

We wszystkich latach, z okresu objętego kontrolą, wysokość poniesionych przez Fundację kosztów z tytułu działalności programowej oraz z tytułu ogólnego zarządu nie przekroczyła wysokości tych kosztów określonej w planach rzeczowo-finansowych na dany rok, po uwzględnieniu zmian wprowadzonych do tych planów w ciągu roku. Relacja wysokości poniesionych kosztów z tytułu działalności programowej do planowanych kwot tych kosztów ujętych w planach rzeczowo finansowych kształtowała się następująco: 2017 r. – 96,9%; 2018 r. – 80,0%; 2019 r. – 21,7%; 2020 r. – 74,8%; 2021 r. – 62,9%. Relacja wysokości poniesionych kosztów z tytułu ogólnego zarządu (a wcześniej organizacyjno-administracyjnych) do planowanych kwot tych kosztów ujętych w planach rzeczowo finansowych kształtowała się następująco: 2017 r. – 40,0%; 2018 r. – 53,3%; 2019 r. – 21,7%; 2020 r. – 38,3%; 2021 r. – 39,5%.

(akta kontroli tom III str. 1, 25-88, 198-282, 294-295)

3.3. Wielkość zatrudnienia w Fundacji, z uwzględnieniem członków Zarządu, kształtowała się następująco (wg stanu na koniec roku): lata 2017-2018 – siedem osób; lata 2019-2020 – sześć osób; 2021 r. – dziewięć osób. Wszystkie ww. osoby zatrudnione były w Fundacji na pełen etat. Średnioroczna wielkość zatrudnienia w poszczególnych latach wynosiła: 2017 r. - 7,3 etatu; 2018 r. - 7,8 etatu; 2019 r. – 6,3 etatu; 2020 r. – 6,3 etatu; w 2021 r. – 8,0 etatu.

Koszty wynagrodzeń poniesione przez Fundację z tytułu realizacji umów o pracę (wraz z kosztami z tytułu pochodnych od wynagrodzeń) wyniosły: w 2017 r.- 856,9 tys. zł; w 2018 r.- 942,8 tys. zł.; w 2019 r.- 796,7 tys. zł.; w 2020 r.- 667,1 tys. zł; w 2021 r.- 856,5 tys. zł.

Z ww. kwot kosztów, w kosztach organizacyjno-administracyjnych nieprzypisanych do kosztów działalności programowej (tj. kosztach ogólnego zarządu), uwzględniono następujące kwoty wynagrodzeń: w 2017 r. – 91,1 tys. zł (co stanowiło 10,6 % ogółu ww. kosztów wynagrodzeń oraz 36,2% kosztów ogólnego zarządu); w 2018 r. – 609,3 tys. zł (odpowiednio: 64,6%; 72,9%); w 2019 r. – 246,6 tys. zł (31,0%; 56,7%); w 2020 r. – 117,2 tys. zł (47,1%); w 2021 r. – 137,6 tys. zł (53,6%). Pozostałe koszty z tytułu wynagrodzeń ujęte zostały w kosztach działalności programowej Fundacji.

Liczba zawartych przez Fundację umów zlecenia (oraz liczba osób, z którymi zawarto takie umowy) kształtowała się następująco w poszczególnych latach: 2017 r. – 44 (42); 2018 r. – 78 (78); 2019 r. – 56 (56); 2020 r. – 73 (62); 2021 r. – 80 (72), z czego liczba umów, których koszty realizacji zaliczone zostały do kosztów ogólnego zarządu (oraz liczba osób, z którymi zawarto te umowy) wynosiła: w latach 2017-2019 – po 1 (1) w każdym roku; w 2020 r. – 2 (2); w 2021 r. – 3 (3).

Koszty poniesione przez Fundację z tytułu zapłaty za usługi świadczone na podstawie ww. umów zlecenia kształtowały się następująco: 2017 r. - 14,5 tys. zł; 201 r. – 203,4 tys. zł; 2019 r. – 255,3 tys. zł; 2020 r. – 552,1 tys. zł; 2021 r. – 514,0 tys. zł, z czego do kosztów ogólnego zarządu zaliczono koszty w następującej wysokości: 2017 r. – 4,1 tys. zł; 2018 r. – 0,9 tys. zł; 2019 r. – 22,3 tys. zł; 2020 r. – 68,3 tys. zł; 2021 r. - 65,3 tys. zł.

Liczba zawartych przez Fundację umów o dzieło (oraz liczba osób, z którymi zawarto takie umowy) kształtowała się następująco w poszczególnych latach: 2017 r. – 65 (65); 2018 r. – 51 (51); 2019 r. – 51 (51); 2020 r. – 55 (55); 2021 r. – 55 (52), z czego liczba umów, których koszty realizacji zaliczone zostały do kosztów ogólnego zarządu (oraz liczba osób z którymi zawarto te umowy) wynosiła: w 2017 r. – 1 (1); w 2018 r. 2 (2); w latach 2019-2021 – nie było takich umów.

Koszty poniesione przez Fundację z tytułu zapłaty za usługi świadczone na podstawie ww. umów o dzieło kształtowały następująco: 2017 r. - 60,6 tys. zł; 2018 r. – 924,7 tys. zł; 2019 r. – 988,7 tys. zł; 2020 r. – 948,0 tys. zł; 2021 r. – 1064,5 tys. zł, z czego do kosztów ogólnego zarządu zaliczono koszty w następującej wysokości: 2017 r. – 0,7 tys. zł; 2018 r. – 4,0 tys. zł.

Łączna kwota kosztów Fundacji z tytułu realizacji umów zlecenia i umów o dzieło zaliczona do kosztów ogólnego zarządu (oraz jej udział w ogólnej kwocie kosztów ogólnego zarządu) kształtowała się następująco w kolejnych latach: 2017 r. – 4,8 tys. zł (1,9%); 2018 r. – 4,9 tys. zł (0,6%); 2019 r. – 22,3 tys. zł (5,1%); 2020 r. – 68,3 tys. zł (27,4%); 2021 r. – 65,3 tys. zł (25,4%).

(akta kontroli tom III str. 294-298)

W latach 2017-2021, koszty Fundacji z tytułu wypłaty wynagrodzeń dla członków Zarządu Fundacji (oraz pochodnych od tych wynagrodzeń) wyniosły ogółem 1828,6 tys. zł. W poszczególnych latach z tego okresu wysokość kosztów ponoszonych z tego tytułu kształtowała się następująco: 2017 r. – 493,2 tys. zł; 2018 r. – 545,8 tys. zł; 2019 r. – 326,9 tys. zł; 2020 r. – 222,3 tys. zł; 2021 r. – 240,4 tys. zł.

Podstawę do wypłaty wynagrodzeń stanowiły postanowienia umów o pracę oraz, w jednym przypadku, postanowienia umowy o zarządzanie - zawartych z osobami powołanymi do składu Zarządu Fundacji. Przedmiotowe umowy w imieniu Fundacji podpisane zostały przez Prezesa Zarządu Totalizatora Sportowego, pełniącego jednocześnie funkcję Przewodniczącego Rady Fundacji.

Członkowie Zarządu Fundacji nie otrzymywali w latach 2017-2021 dodatkowych wynagrodzeń na podstawie umów cywilnoprawnych zawieranych z Fundacją.

(akta kontroli tom II str. 16-41)

3.4. W Fundacji nie wprowadzono wewnętrznych uregulowań określających jednolite zasady organizacji postępowań w sprawie wyboru podmiotów do realizacji zamówień na usługi, dostawy i roboty budowlane. Natomiast uregulowania takie wprowadzono dla zamówień udzielanych na potrzeby realizacji poszczególnych programów. Przykładowo, zasady wyboru wykonawcy zadania dotyczącego kontroli realizacji projektów zrealizowanych w ramach programu „Sportowe Wakacje z Fundacją Lotto 2021” oraz przygotowania raportu podsumowującego realizację tego programu, określone zostały w Regulaminie postępowania przetargowego o udzielenie tego zamówienia. Zamieszczono w nim m.in.: opis przedmiotu zamówienia i termin jego realizacji; opis warunków stawianych kandydatom na wykonawców zamówienia (dotyczących m.in. posiadanej wiedzy i doświadczenia w zakresie przeprowadzania kontroli projektów oraz zasobów kadrowych, umożliwiających realizację zlecanego zadania) ze wskazaniem dokumentów, które należy przedłożyć w celu potwierdzenia spełniania tych warunków; opis sposobu przygotowania ofert; miejsce i termin składania i otwarcia ofert; opis kryteriów, którymi będzie się kierował zamawiający przy wyborze oferty, wraz z podaniem tych kryteriów i sposobu oceny ofert.

(akta kontroli tom III str. 473-521, 556, 559)

W wyniku badania dokumentacji dotyczącej 25 umów na usługi lub dostawy, zawartych przez Fundację w latach 2017-2021, na których realizację wydatkowano ogółem 917,9 tys. zł⁹, stwierdzono m.in., że w przypadku 21 z tych umów wyboru wykonawców zamówień dokonano po przeprowadzeniu następujących postępowań:

- konkurs wniosków – w przypadku 16 umów (na łączną kwotę 340 tys. zł) zawartych w latach 2017-2021 w ramach kolejnych edycji Programu „Kumulacja Aktywności”, których przedmiotem była realizacja zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży w wieku 12-16 lat, wg opracowanego autorskiego scenariusza oraz wykonanie zdjęć z tych zajęć i przeniesienie na Fundację autorskich praw majątkowych do dzieł wykonanych w ramach umowy (tj. do scenariusza zajęć sportowych oraz zdjęć);
- przetarg – w przypadku pięciu umów (na łączną kwotę 468,2 tys. zł) zawartych w latach 2020-2021 w ramach kolejnych edycji Programu „Sportowe Wakacje z Fundacją Lotto”, których przedmiotem było: przeprowadzenie kontroli prowadzenia i rozliczenia obozów sportowych oraz sporządzenie raportu podsumowującego realizację ww. Programu w danym roku (dwie umowy na łączną kwotę 341,0 tys. zł); realizacja filmów promujących ww. Program (dwie umowy na łączną kwotę 54,1 tys. zł); dostawa różnego rodzaju „gadżetów”¹⁰ dla Programu (umowa na kwotę 73,1 tys. zł).

W pozostałych czterech przypadkach, Fundacja dokonała zapłaty (w kwocie ogółem 109,7 tys. zł) za usługi dotyczące wynajmu sprzętu (m.in. namiotów, ławek, sceny i nagłośnienia scenicznego wraz z montażem) na potrzeby organizacji w 2018 r. w trzech miastach imprezy pn. „Festiwal sportu dla dzieci Wannado” na rzecz podmiotu wybranego do realizacji tych usług przez współorganizatora przedmiotowej imprezy, zgodnie z porozumieniem z dnia 19 kwietnia 2018 r.

Umowy zawierane z wykonawcami ww. zamówień zawierały postanowienia zabezpieczające interesy Fundacji, tj. m.in. zapisy określające w sposób szczegółowy zakres rzeczowy zamówienia, termin i zasady jego wykonania oraz rozliczenia. Zamieszczono w nich również postanowienia określające zasady postępowania w przypadku nieterminowego lub nienależytego wykonania umowy, w tym sankcje (np. w formie kar umownych), które w tego rodzaju przypadkach mogą być zastosowane przez Fundację.

⁹ Badaniami kontrolnymi objęto po pięć umów z każdego roku, dotyczących udzielenia zamówień na różnego rodzaju usługi lub dostawy w ramach realizowanych w tym okresie programów.

¹⁰ Tj. worków (plecaków), opasek odblaskowych oraz „frisbee” z nadrukiem.

(akta kontroli tom III str. 304-555)

W okresie objętym kontrolą, nie wystąpiły przesłanki do naliczania przez Fundację kar umownych z tytułu nieprawidłowej realizacji ww. umów.

(akta kontroli tom III str. 556-562, 603)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Fundacji w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zakres działalności programowej Fundacji wskazany w planach rzeczowo-finansowych na lata 2019-2020, jak i w planie operacyjnym na 2020 r., odbiegał od zakresu tej działalności określonego w Strategii Fundacji na lata 2017-2020. W planach tych przewidziano bowiem prowadzenie działań programowych w ramach trzech dodatkowych filarów, które nie były ujęte w ww. Strategii.

NIK nie kwestionuje zasadności argumentów podanych (w pkt 2.1. na str. 6 i 7 niniejszego wystąpienia) przez Prezes Zarządu Fundacji, dotyczących potrzeby wyodrębnienia dodatkowych filarów, na potrzeby realizacji i rozliczenia działań programowych. Natomiast, zdaniem NIK, działania te należało poprzedzić aktualizacją Strategii Fundacji w tym zakresie.

(akta kontroli tom I str. 88-133; tom II str. 3-4, 177-210; tom III str. 29-57)

2. W Fundacji nie opracowano planu operacyjnego na 2019 r., w którym to dokumencie, zgodnie ze Strategią Fundacji na lata 2017-2020, zamieszczany miał być opis wskaźników rezultatów i efektów planowanych do uzyskania w wyniku realizacji poszczególnych programów w danym roku.

(akta kontroli tom I str. 103; tom II str. 478, 481)

IV. Wnioski

Wnioski

Z uwagi na fakt, iż stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły planów Fundacji już zrealizowanych (tj. Strategii Fundacji na lata 2017-2020) Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, dnia 20 września 2022 r.

Kontroler

Renata Szczęch
doradca prawny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

P.O. DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie

.....
podpis

Michał Musioł

